




“Ja jums ir vajāšanas mānija, tas vēl nenožīmē, ka jums neseko,” teic Rīgas detektīvu aģentūras vadītāja Olga Zeļika, kas detektīvu biznesā nostrādājusi jau deviņus gadus un sevi uzskata par izvēlētā darba fanātiķi. Viņas profesijā galvenais – ievākt informāciju un palikt nepamanītai.

**ANDRIS BERNĀTS** FOTO: **AIGARS HIBNERIS**





# TAS NAV STRESS, TAS IR ADRENALĪNS!

**M**ūsu saruna notiek Rīgas detektīvu aģentūras birojā, kas iekārtots netālu no pilsētas centra – Rūpniecības ielā. Tā vien šķiet, ka lēna un mierīga runāšana neatbilst Olgas

Zeļikas raksturam, viņai nepieciešama dinamiska un noteikta rīcība. Detektīvei vairāk piemērots aktīvs darbs ārpus

biroja, nevis mierīga sēdēšana aiz rakstāmgalda. Uz jautājumu, vai viņas darbā nav par daudz stresa, Olga atbrauc: “Tas nav stress, tas ir adrenalīns!”

Viņa atceras, ka savu privātdetektīvu biznesu sākusi 2006. gada 11. augustā – savā vārdadienā. Pirms tam trīs gadus nostrādājusi kriminālpolicijā par izmeklētāju. “Man bija ļoti labi rādītāji pierādījumu savākšanā un lietu atklāšanā. Kaut darbs nebija vienkāršs, tas deva neatsveramu pieredzi.”

## Vienmēr formā

Olga teic: “Skaidrs, sākumā bija grūti. Toreiz es pat īsti neizpratu detektīvu aģentūras specifiku. Tagad situācija ir citāda. Laika gaitā uzkrāta pieredze, daudzi mūs zina, turklāt klientiem ir lielāka izpratne par to, ko dara privātdetektīvi.” Olga norāda, ka viņas aģentūras darbību regulē divi likumi – Detektīvdarbības likums un Fizisko personu datu aizsardzības likums.





trūkst spriedzes. “Kad notiek izsekošana, tu visu laiku kusties un saspringti domā – nekādā gadījumā nedrīkst to cilvēku pazaudēt. Un tad – bāc! – vienā mirklī viņš pazūd! Un kur lai viņu meklē?” Detektīve smejas: “Kad adrenalīna ir pārpārēm, meklēju iespējas relaksēties. Interesējos par reiki un meditācijām, tās mani nomierina. Daudzi relaksējas ar alkoholu, bet es to nevaru atļauties. Man ir savs bizness, man vienmēr jābūt formā.”

### Atradišu – nositišu!

Detektīva darbā galvenais ir informācijas iegūšana. “Informāciju par konkrētu cilvēku var iegūt dažādi. Piemēram, iztaujājot draugus, kolēģus un radniekus. Diezgan daudz informācijas par cilvēku var sniegt viņa nelabvēļi. Šādā ziņā nelabvēļi ir ļoti noderīgi informatori. Protams, viņu sniegto informāciju nepieciešams atlasīt, jo ne viss stāstītais atbilst patiesībai. Un vēl – mūsdienās diezgan daudz informācijas var iegūt sociālajos tīklos. Ja cilvēks tur izlicis savus fotoalbumus, var uzzināt ļoti daudz.”

Detektīve teic, ka diezgan būtisks aģentūras darba aspekts ir laulāto draugu uzticības pārbaude. “Gadījumi ir dažnedažādi. Piemēram, viens no laulātajiem devies uz ārzemēm peļņas nolūkos. Viņš strādā un sūta uz mājām naudu. Pēc kāda laika viņam rodas ba-

## Reizēm aģentūru nolīgst vecāki, kas vēlas noskaidrot, ar ko īsti nodarbojas viņu bērni. Reizēm – iemīļējušies klienti, kas lūdz atrast konkrētus cilvēkus.

“Mēs varētu strādāt daudz efektīvāk, ja mums būtu piekļuve datubāzēm,” spriež detektīve. “No vienas puses – valsts mums uzticas un piešķir sertifikātu, no otras puses – neuzticas. Tā kā mums nav pieejas valsts datubāzēm, jāmeklē visādi sānceļi. Beigu beigās mēs to informāciju vienalga iegūstam, tikai tas prasa ilgāku laiku. Kā notiek citās valstīs? Ja esi sertificēts detektīvs, tu raksti iesniegumu, un konkrētā valsts instance tev sniedz atbildi. Nekādu problēmu. Pie mums šāda kārtība nedarbojas. Piemēram, ja mēs uzrakstīsim policijai iesniegumu, lai tā sniedz mums informāciju, kur dzīvo persona N., mums norādīs, ka atbildes nebūs, jo to liedz Fizisko personu datu aizsardzības likums.”

Viņa gan piebilst, ka sadarbība ar policiju notiek regulāri. “Ja mums ir

kādas ziņas, kas var palīdzēt atklāt likumpārkāpumus vai tos novērst, mēs tās vienmēr sniedzam policijai. Ar policiju sadarbojamies gan pazudušu cilvēku meklēšanā, gan nozagtu automašīnu un šantāžas gadījumos. Bieži gadās, ka, izmeklējot kādu it kā vienkāršu lietu, mēs uzduramies daudz nopietnākam noziegumam, kurā iesaistītas noziedzīgas struktūras.”

Detektīve stāsta, ka aģentūrā ieguldījusi ļoti daudz spēka un enerģijas, lai tā attīstītos un nostabilizētos. “Es visu sāku no nulles. Man bija tikai neliela pieredze, ko biju ieguvusi, strādājot policijā. Šī ir īpaša sfēra, ne katrs var būt detektīvs. Visu laiku jāimprovizē, nav standarta situācijas. Cilvēki ir tik dažādi, te nekas neatkārtojas.”

Olga neslēpj, ka detektīva darbā ne-

žas, varbūt laulātais mājās izklaidējas un ļaunprātīgi izmanto viņa uzticību? Un tad viņš vērsās pie mums, lai pārlicinātos, kā ir patiesībā.” Detektīve secinājusi, ka vairākumā gadījumu, kad tiek pārbaudīta partnera uzticība, aizdomas izrādās pamatotas. “Klienti mēdz būt dažādi, tomēr detektīvu pakalpojumus vairāk izmanto sievietes. Viņas ir emocionālākas, vieglāk ievainojamas. Greizsirdība daudziem ir nepanesams stāvoklis, reizēm ar klientiem strādā arī psihologs. Tipiski ir gadījumi, kad klients pasūta izsekot savu laulāto nevis mīlestības, bet materiālās ieinteresētības dēļ. Viņš baidās šķirties un piedzīvot finansiālus zaudējumus.” Laulāto uzticība īpaši aktuāla ir tad, kad abiem ir kopējs bizness. Ja sieva vai vīrs *iet pa kreisi*, tas palielina iespēju, ka arī



biznesā var notikt krāpšana. “Bieži pie mums vēršas precēti cilvēki, kam laulības līgumā ietverts punkts par uzticību. Ir arī tā, ka līgums nosaka – neuzticības gadījumā lielākā daļa īpašumu pāriet apkrāptā pusē.”

Olga stāsta, ka nereti aģentūrā ierodas vīri, no kuriem aizbēgušas sievas. “Mēs atsakāmies no darba piedāvājuma, ja klients ir agresīvs. Atnāk tāds pasūtītājs un dreb no naida. No tādām lietām atsakos uzreiz, jo redzu, ka cilvēks vairs nekontrolē sevi. Es prasu – ko jūs izdarīsiet ar sievu, kad viņu atradīsim vai pierādīsim, ka viņa krāpj? Viņš sažņaudz rokas un saka: “Atradišu – nositīšu!” Tad es saku – paldies, jūs neesat mūsu klients. Bija konkrēts gadījums, kad vīrs vēlējās sameklēt savu pazudušo sievu. Mēs viņu atradām un noskaidrojām, ka vīrs viņu sitis. Sarunā ar mums vīrs sacīja, ka sievas sišana – tas ir ierasti un normāli. Protams, sievas adresi es viņam neatklāju un atteicos no turpmākas sadarbības.”

Detektīve atzīst – reizēm sanāk strādāt arī naktīs. “Piezvana kliente un šņukst, ka vīrs draud nosist. Skaidrs, ka neteikšu, lai piezvana vēlāk, kad būšu izgulējusies. Man svarīgi, lai klients ir dzīvs un vesels. Reizēm jātop par psihoterapeitu, jo sanāk strādāt ar sievietēm, kuras vīrs regulāri sitis un iebiedējis.”

Nav arī retums, kad laulātie savās *razborkās* iesaista bērnus. “Piemēram, vīrs draud sievai attiesāt bērnu, pūlas izzagt bērnu no dārziņa. Tad mēs rīkojam reālas tikšanās – satiekas abas puses mūsu darbinieku klātbūtnē, kur mēs parādām, ka sievietei ir stipra aizmugure – detektīvu aģentūra, kas par viņu parūpēsies.”

## Šantāža un bēgšana

Olga stāsta, ka vairāki gadījumi aģentūrai bijuši ar tā sauktajiem stalkeriem, kas vajā un izseko savus upurus. “Piemēram, kādam uzņēmējam, kas bija precējies, uzradās miļākā. Pēc kāda laika vīrietis vēlējās pārtraukt attiecības, taču sieviete ilgstoši draudēja, šantāžēja un pieprasīja attiecību turpinājumu. Citā gadījumā bija otrādi. Upuris bija sieviete, stalkers – vīrietis. Turklāt viņš bija no citas valsts. Agrāk abiem bija attiecības, un vīrietis draudēja to izstāstīt viņas vīram. Vīrietis apgalvoja, ka esot sarūpējis kompromitējošus videomateriālus. Šajā gadījumā vīrietis nemaz nevēlējās turpināt attiecības, viņš prasīja naudu. Tādās situācijās svarīgi ir novērst stalkera uzmanību no izvēlēta upura. Kad iejaucāmies mēs, izdevās

pārtraukt šantāžu. Detektīve atklāj, ka arī viņu pašu reiz vajājis stalkers. “Ne tikai vajāja, bet gandrīz nošāva. Tas gan bija saistīts nevis ar darbu, bet personīgo dzīvi. Tobrīd biju precējusies, bet kāds pielūdžējs, ar kuru agrāk mācījās augstskolā, man regulāri sūtīja izziņas. Nolēmu viņu ignorēt un cerēju, ka viņš atstāsies. Taču – nē. Kādudien saņēmu izziņu: “Tu būsi mana, vai arī es tevi nogalināšu.” Sapratu, ka situācija kļūst bīstama. Kad atgriezos no darba, neatlaidīgo pielūdžēju ieraudzīju pie savas mājas, turklāt ar šaujameroci rokās. Izsaucu policiju. Viņš bija alkohola reibumā, uzvedās ļoti agresīvi. Atrodoties policijas nodaļā, mēģināja izšaut. Viņa turpmāko likteni es nezinu, pēc notikuma viņš mani vairs netraucēja.”

Uzzinu, ka aģentūra meklē arī pazudušus cilvēkus. “Reiz pie mums iera-

dās kāda māte un lūdza palīdzēt. Viņas meita bija devusies strādāt uz Īriju un pazudusi. Sadarbībā ar ārvalstu kolēģiem mēs viņu meklējām, līdz sameklējām... cietumā. Tur viņa bija nonākusi, sava drauga – narkodilera – dēļ. Turklāt meitenei cietumā bija piedzimis bērns. Protams, māte par visu bija šokā, tomēr priecīga, ka meita dzīva. Cits gadījums. Kāds Latvijas invalīds, kas pārvaldīja tikai latviešu un krievu valodu, bija pazudis Spānijā. Arī viņu mēs atradām. Divus mēnešus meklējām, iesaistot arī spāņu detektīvus. Puiši atradām bezpajumtnieku patversmē, kur viņu izmīsušu bija nogādājis Sarkanais Krusts.”

Reizēm aģentūru noligst vecāki, kas vēlas noskaidrot, ar ko īsti nodarbojas viņu bērni. “Tas visbiežāk notiek gadījumos, kad vecākiem radušās bažas, ka bērns nokļuvis sliktā draugu kompāni-

## No Detektīvdarbības likuma

uzziņai

### Detektīvsabiedrība un detektīvs var sniegt šādus pakalpojumus:

- ▶ vākt ziņas civillietās un krimināllietās;
- ▶ meklēt noziedzīgu nodarījumu izdarījušās vai bezvēsts pazudušās personas;
- ▶ noskaidrot ar noziedzīgu darbību saistītus faktus, lietas vai personas;
- ▶ sniegt konsultācijas fiziskajām un juridiskajām personām drošības jautājumos;
- ▶ noskaidrot negodīgas konkurences, nelikumīgas komercdarbības vai citas nelikumīgas saimnieciskās darbības faktus;
- ▶ vākt personu raksturojošas ziņas pirms darba līguma vai cita civiltiesiskā līguma noslēgšanas un ziņas par personas maksātspēju;
- ▶ pārbaudīt ar apdrošināšanas līguma saistību izpildīšanu un materiālo zaudējumu atlīdzināšanu saistītās ziņas;
- ▶ meklēt fizisko un juridisko personu nozaudēto vai prettiesiski atsavināto mantu. Detektīvsabiedrība un detektīvs var sniegt arī citus pakalpojumus, ja tie nav

pretrunā ar likumu un kalpo šā panta pirmajā daļā noteikto mērķu sasniegšanai.

### Veicot detektīvdarbību, detektīvs ir tiesīgs:

- ▶ veikt maskētu (slēptu) personas aptauju par interesējošajiem faktiem un lietas vai notikuma apstākļiem;
- ▶ ar personas piekrišanu veikt detalizētu personas aptauju un pieņemt no tās rakstveida paskaidrojumu par interesējošajiem faktiem un lietas vai notikuma apstākļiem;
- ▶ ar īpašnieka vai likumīgā valdītāja atļauju veikt publiski nepieejamu vietu, ēku, būvju, telpu, iekārtu, aprīkojuma, priekšmetu un dokumentu apskati;
- ▶ veikt publiski pieejamu vietu, ēku, būvju, telpu un telpās esošo priekšmetu atklātu vai maskētu (slēptu) apskati;
- ▶ veikt personu, lietu un to kustības atklātu vai maskētu (slēptu) novērošanu un izsekošanu. Šā panta pirmajā daļā minēto detek-

tīvdarbības pasākumu veikšanai ir atļauts izmantot videorekstus, audioierakstus un fotouzņēmumus, kā arī citus tehniskos līdzekļus, ja tas neapdraud cilvēku dzīvību vai veselību, kā arī apkārtējo vidi un konkrētajos apstākļos nav aizliegts ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem.

### Detektīvsabiedrībai un detektīvam ir aizliegts:

- ▶ apzināti maldināt klientus un izmantot iegūto informāciju pretējai valsts vai ar likumu aizsargātām klienta vai citu personu interesēm;
- ▶ nodot sertifikātu vai licenci citām personām;
- ▶ veikt operatīvās darbības pasākumus;
- ▶ bez klienta piekrišanas izpaust informāciju, kas iegūta, pildot savus pienākumus.

